

Ar kasmet Finansų ministerijai pateikiami „rašinėliai“ padeda patikimai valdyti finansus?

Per Lietuvą vilnija nacionalinio stadiono ir „BaltCap“ skandalas. Praėjusius metus praleidome analizuodami savivaldybių tarybų narių išlaidas, šiemet analizuosime Seimo narių kanceliarines išlaidas. Ne taip seniai pasirodė informacija apie Krašto apsaugos ministerijos pirkimus iš įmonių, kurios galimai turi sąsajų su verslą ir toliau Rusijoje vykdančiomis įmonėmis. O kur dar 160 mln. Eur siekianti vartotojų permoka ESO. Atrodo, kad Lietuva prie skandalų įprato, todėl kiekviena nauja istorija tampa jau tarsi natūrali, nebekelianti didelės nuostabos. Tačiau ar taip tikrai turėtų būti ir kas vis dėl to atsakingas už tai, kad šios ir panašios istorijos nutiktų kuo rečiau?

Vadovo atsakomybės

2020 m. įsigaliojo nauja Vidaus kontrolės ir vidaus audito įstatymo redakcija. Pagal ją, kiekvieno viešojo juridinio asmens vadovas turi užtikrinti, kad organizacijoje būtų sukurta, įgyvendinta ir nuolat tobulinama vidaus kontrolės sistema. Tikslai sistemai, už kurios egzistavimą atsakingas vadovas, irgi įvardinti:

- teisės aktų, kurie reglamentuoja veiklą, laikymasis;
- turto apsauga nuo sukčiavimo, iššvaistymo, pasisavinimo, neteisėto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo ar kitų neteisėtų veikų;
- ekonomišką, efektyvią ir rezultatyvią veiklos vykdymą;
- patikimos, aktualios, išsamios ir teisingos informacijos teikimas.

Kaip įgyvendinama priežiūra?

Už įstatymo įgyvendinimo priežiūrą atsakinga Finansų ministerija. Tačiau vienintelis dalykas, ką šioje srityje ji daro – kiekvienų metų pabaigoje organizacijoms išsiunčia klausimyną, kurį šios turi užpildyti ir grąžinti.

Vėliau iš pateiktų rašinėlių parengiama metinė vidaus kontrolės viešuosiuose juridiniuose asmenyse apžvalga ir klausimas baigtas. Tai tęsiasi jau ketverius metus. Net klausimynas, kurį kasmet siunčia Finansų ministerija, nesikeičiantis.

Kodėl, jei jau kiekvieno viešojo juridinio asmens vadovas turi nuolat tobulinti vidaus kontrolės sistemą, Finansų ministerija, matydama nuolatinę vidaus kontrolės tikslų neįgyvendinimą, nesiima jokių veiksmų, tobulindama savo darbą?

Atrodo, kad kaskart pastebėjus, jog viešojo sektoriaus atstovai nesupranta, kuo skiriasi dabartinė ir ateities pinigų vertė, turėtų būti paprasta pateikti jiems priminimą ar

Ar kasmet Finansų ministerijai pateikiami „rašinėliai“ padeda patikimai valdyti finansus?

paiškinimą, kad 100 Eur dabar yra vertas daugiau, nei 100 Eur po 20 metų.

Kitas pavyzdys – gali skirtis prognozuojamos ir faktinės sąnaudos, todėl reikėtų ne tik rengti biudžetus, bet ir prižiūrėti jų vykdymą. Galbūt yra ir kitų būdų, kaip būtų galima keisti savo veiklos metodus. Šiuos sugalvojau tik trumpai paanalizavusi Finansų ministerijos įstatymines atsakomybes, tačiau pati ministerija su tuo juk dirba kasdien jau ketverius metus.

Realus vidaus kontrolės stiprinimas

Artimiausiu metu niekas nesikeis. Viešojo sektoriaus įstaigos ir toliau rašys rašinėlius Finansų ministerijai, kuri rengs niekam nereikalingas metines apžvalgas. Gal jau laikas baigti šį Sizifo darbą?

Visus viešųjų juridinių asmenų darbuotojus, kurių darbas yra parengti ir pateikti tuos rašinėlius Finansų ministerijai, kviečiu verčiau nueiti pas savo vadovus ir paaiškinti, koks beprasmis šis reikalavimas. Sutarkite, kad tiesiog nukopijuosite ir pateiksite tą patį, ką ir pernai – juk vis tiek tai kelia tik į tą apžvalgą, kurią nelabai kas skaito. Geriau skirkite laiko realiam savo vidaus kontrolės stiprinimui.

Tokiam, kuris realiai, o ne popieriuje, užkardytų galimas negeroves, galėtų įvertinti jums kylančias veiklos rizikas bei imtis priemonių jas suvaldyti. O svarbiausia – įtrauktų ir įgalintų kuo daugiau jūsų kolegų prisidėti prie stiprios vidaus kontrolės kūrimo bei palaikymo.

„Tu pats turi būti tas pokytis, kurį nori matyti pasaulyje“, yra sakęs Mahatma Gandhi. Tad kol laukiame, kad pasikeis Finansų ministerija – pradėkime tą pokytį nuo savęs.

Dr. Živilė Simonaitytė-Vasiliauskienė, mokymų įmonės COUNTLINE lektorė

